

תשעה באב עד

דקדוקי קריאה וטעמים והדרכה לקורא במגילת איכה וקריאות תשעה באב

א	א רַבְּתִי רַבְּתִי: שתִּיהֶן מלעיל. כָּאֶלְמָנָה: הכ"ף בשוא, לא בקמץ. שְׁרָתִי: שִׁין שמאלית ומלעיל ¹
א ב	ב בָּגְדוֹ בָּה: טעם נסוג אחור לבי"ת והשוא בגימ"ל נע. הָיוּ לָהּ: טעם נסוג אחור לה"א
א ג	ג מַעֲנִי: במלעיל
א ד	ד בַּתּוֹלְתֶּיהָ נוֹגֹת: הנ"ן דגושה
א ה	ה שָׁלוֹ: במלרע. עַל רֶב-פְּשָׁעֶיהָ: תיבת עַל בלבד במונח ורק ההמשך במקף
א ו	ו וַיֵּצֵא מִן בֵּית- מִבֵּית-צִיּוֹן: לשים לב לקרי וכתוב
א ז	ז עֲנִיָּה: העי"ן בקמץ קטן והנ"ן בשווא נח. מַחְמֶדֶיָּה: המ"ם בשורק. מִיָּמִי קֶדֶם: טעם נסוג אחור למ"ם הראשונה. שְׁחָקוֹ: שִׁין שמאלית. עַל מִשְׁבֶּתָּהּ: תיבת עַל במרכא ולא במקף
א ח	ח וַתָּשֶׁב: השִׁין בקמץ קטן
א ט	ט אֶת-עֲנִיָּי: העי"ן בקמץ קטן והנ"ן בשווא נח, היר"ד אחריה בחירק מלא
א י	י פָּרַשׁ: הטעם נסוג לפ"א, שִׁין שמאלית. כָּל-מַחְמֶדֶיָּה: שתי הממ"ם בפתח בשונה מפסוק ז
א יב	יב כָּל-עֲבָרֵי דָרְךָ: טעם נסוג אחור לעי"ן והבי"ת בשוא נע, תיבת דָּרְךָ במלעיל ² . וְרָאוּ: במדויקים בטעם זקף, לא ברביע
א יג	יג שָׁלַח-אִשׁ: געיה בשי"ן. פָּרַשׁ: הטעם לא נסוג, שִׁין שמאלית
א יד	יד נִשְׁקָדָּה: שִׁין שמאלית. יִשְׁתַּרְגֹּוּ: שִׁין שמאלית והטעמה משנית בת"ו (מרכא)
א טז	טז יִרְדֶּה מַיִם: טעם נסוג אחור ליר"ד והרי"ש אחריה בשווא נע
א יז	יז פָּרְשָׁה: שִׁין שמאלית
א יט	יט לְמֵאֲהָבִי: המ"ם בשווא נח
א כ	כ חֲמֶרְמְרוֹ: החי"ת בחטף קמץ, המ"ם השנייה בקמץ בניגוד לפרק ב יא. נֶהֱפָדָּה: הה"א בשווא נח (נשמעת כעין ה"א במפיק) והפ"א אחריה בדגש קל
א כא	כא נֶאֱנַחָה: הטעם בחי"ת מלרע. אָנִי: במלעיל. וַיִּהְיוּ: וא"ו החיבור בשווא נע
ב ג	ג בַּחֲרֵי-אַף: הבי"ת בקמץ רחב והחי"ת בחטף קמץ. אֲכָלָהּ: האל"ף בקמץ גדול והכ"ף בשווא נע
ב ד	ד וַיִּהְרָג: בטעם זקף קטן
ב ה	ה וַיִּרָב: היר"ד בסגול, הקורא בחירק משנה משמעות
ב ו	ו שָׁכְנוּ: שִׁין שמאלית
ב ח	ח נָטָה קוֹ: טעם נסוג אחור לנ"ן. וַיֵּאבֶּל-חַל: העמדה קלה ביר"ד מפני הגעיה ובכך למנוע הבלעת האל"ף החטופה שלאחריה
ב י	י יִדְמּוּ: דגש חזק בדל"ת ובשוא נע, לשון דממה ³
ב יא	יא כָּלוּ: במלרע. חֲמֶרְמְרוֹ: החי"ת בחטף קמץ והמ"ם השנייה בשווא נע בשונה מקודמה בקמץ (פרק א כ)
ב יב	יב כָּחֲלָל: העמדה קלה בכ"ף להדגשת הסגול המורה על מיועד
ב יג	יג מִי יִרְפָּא-לָךְ: יש להיזהר מהדבקות התיבות מפני צליל היר"ד המשותף לשתייהן
ב יד	יד חָזוּ לָךְ: טעם נסוג אחור לחי"ת. וַיַּחֲזוּ לָךְ: טעם נסוג אחור ליר"ד

¹ הקורא מלרע משנה משמעות

² טעם סגול אינו מורה על מקום ההטעמה

³ הקורא בשוא נח משנה לדמיון

ב טו כָּל-עֲבָרֵי דָרֶךְ: טעם נסוג אחור לעי"ן. כְּלִילֵת יָפִי: טעם נסוג אחור ללמ"ד
 ב טז וַיִּחְרְקוּ-שָׁן: געיה ביר"ד. בְּלָעֵנוּ: הלמ"ד קמוצה מפני האתנח שהאריך את התנועה, עם זאת
 העי"ן בשווא נח
 ב יז זָמֶם: קמץ במ"ם הראשונה. מִימֵי-קֶדֶם: געיה במ"ם הראשונה
 ב כ עֲלִילִי: הלמ"ד הראשונה בשווא נע ולא בחטף פתח כפי שמופיע בחלק מהדפוסים
 ב כא בַּחֲרֵב: העמדה קלה בב"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע
 פרק ג יש להעיר, שהניגון המקובל ב'אני הגבר' אצל האשכנזים שהוא מעין שיר - גורם לבעלי
 הקריאה להפוך הרבה מילים למלעיל במקום מלרע ובכך, לעיתים, כדי לשנות משמעות.
 כאן הפסוקים קצרים, הם אינם מחולקים באתנח אלא בזקף או טפחא. חוץ מפסוק נו קוֹלִי
 שְׁמַעַת
 ג א עֲנִי: העי"ן חטופה ובמלרע
 ג ב וַיִּלְךְ: הלמ"ד בפתח ומוטעמת
 ג ז נַחֲשֵׁתִי: החי"ת בקמץ קטן
 ג ח שָׁתָם: ש"ן שמאלית
 ג יא וַיִּפְשַׁחֲנִי: הש"ן בשווא נע בגלל הדגש
 ג יג בְּכִלְיָתִי: הלמ"ד בשווא נח והיר"ד אחריה בחולם
 ג יד הֵייתִי שָׁחֵק: ש"ן שמאלית בדגש חזק מדין אתי מרחיק, מקרה חריג⁴
 ג טו הַשְׁבִּיעֵנִי: ש"ן שמאלית
 ג טז בַּחֲצֵץ: העמדה קלה בב"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע
 ג יט זָכַר-עֲנִי: גם הכ"ף וגם העי"ן בקמץ קטן, הנון בשווא נח והיר"ד אחריה בחירק מלא
 ג כב לֹא-כָלוּ: במלרע
 ג כט בַּעֲפָר: העמדה קלה בב"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע
 ג ל יִשְׁבַּע: ש"ן שמאלית
 ג לד אֲסִירִי אֶרֶץ: טעם נסוג אחור לסמ"ך
 ג לז וַתְּהִי: במלעיל
 ג מ נַחֲפָשָׁה: ש"ן שמאלית
 ג מד בַּעֲנוּ: העמדה קלה בב"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע
 ג מז הִיָּה לָנוּ: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה. הַשָּׂאת: ש"ן ימנית!
 ג מט הַפְּגוֹת: הה"א בחטף פתח ולכן הפ"א אחריה רפה
 ג נ וַיֵּרָא: במלעיל
 ג נו אֶל-תַּעֲלָם: העי"ן בשווא נח. אֶזְנֶךָ: במלרע והנו"ן בשווא
 ג נז אֶקְרָאָךְ: כ"ף סופית דגושה
 ג נט שְׁפֹטָה: הש"ן בקמץ קטן והפ"א אחריה בשווא נח
 ד א יִשְׁנָא: ש"ן ימנית
 ד ב הַמְּסֻלָּאִים המ"ם בשווא נח. לְנִבְלִי-חֲרָשׁ: ש"ן שמאלית
 ד ג חֲלָצוּ שָׂד: טעם נסוג אחור לחי"ת והלמ"ד בשווא נע
 ד ד שְׁאֵלוּ לָחֶם: טעם נסוג אחור לש"ן

⁴ דגש אתי מרחיק אחרי חירק, ובאות שוואית. במקום אחד [זכריה א טו] במ"ם, בשאר מקומות (כולל אחרי שורק) באותיות השיניות. יתכן שסיבת הדגש בגלל הגרונית, דוגמת קומו סעו

ד ה נִשְׁמָו: דגש חזק במ"ם, לשון שממה	
ד ו וְלֹא-חָלּוּ בָהּ: הטעם בחי"ת	
ד ז זָכוּ צָחוּ: שתי המילים מלרע. אֲדָמוּ עֲצָם: הטעם נסוג לאל"ף	
ד ט חָלְלִי-חֶרֶב מַחְלִלִי רָעַב: בתיבות חָלְלִי- / מַחְלִלִי למ"ד ראשונה בשווא נח על אף הקושי.	
שָׁהֶם: הטעמה משנית בשי"ן. שִׁדְּי: שי"ן שמאלית	
ד י רַחֲמָנִיּוֹת: העמדה קלה במ"ם, הנר"ן בחירק חסר והי"ד בדגש חזק ובחולם	
ד יד נָעוּ: הטעם בעי"ן מלרע	
ד טו קָרְאוּ לָמוּ: טעם נסוג אחור לקו"ף והרי"ש בשווא נע. נָצוּ מלרע. גַּם-נָעוּ: מלעיל	
ד יח צָדוּ: מלרע	
ד יט אָרְבוּ לָנוּ: טעם נסוג אחור לאל"ף, והרי"ש בשווא נע	
ד כא תַּעֲבֹר-כֹּסֶם: הבי"ת בקמץ קטן. וְתַתְּעֲרִי: מלרע	
בפרק ה יש לשים לב לרבוי "כתיב-קרי"	
ה א מָה-הָיָה לָנוּ: הטעם נסוג לה"א	
ה ג כָּאֲלֻמָּנוֹת: הכ"ף בשווא לא בקמץ	
ה ה הִנֵּחַ-לָנוּ: הנר"ן רפויה, שתי המילים מוקפות אבל הגעיא (מתג) דווקא בנר"ן ולא בה"א ⁵	
ה ו נִתְּנוּ: הת"ו בפתח ומוטעמת	
ה ח מִשְׁלוּ בָנוּ: טעם נסוג אחור למ"ם, והשי"ן בשווא נע	
ה יב נִהְדָּרוּ: הה"א בשווא נח ודגש קל בדל"ת	
ה טו נִהַפְּדוּ: הה"א בשווא נח ודגש קל בפ"א	
ה כא הַשִּׁיבָנוּ... פסוק זה, נאמר בקול ע"י הציבור לפני הקורא (יש עדות שנוהגות כן פעמיים)	
קריאות תשעה באב, דברים ד כה:	
כה וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל: טעם נסוג אחור לשי"ן. בְּעֵינֵי ה'-אֱלֹהֶיךָ: המרכא במילה בְּעֵינֵי	
כו הַעֲדִידְתִּי: במלעיל, טעם תלישא אינו מורה על מקום ההטעמה	
ל וְשַׁבָּת וְשִׁמְעָתָ: שתיהן במלרע	
לא נִשְׁבַּע: יש להקפיד על קריאת העי"ן שלא תישמע כה"א	
לב הִנֵּהיָהּ: ה"א שנייה בשווא נח	
לג הַשְׁמַע: במלעיל ונחץ קל במ"ם מפני הגעיה	
לה הִרְאָתָ: הה"א בקמץ קטן	
לו לִיִּסְרֹד: כ"ף סופית דגושה	
לח לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצָמִים: יש לשים לב לצירוף הטעמים הנדיר. לָתֶת-לָךְ: יש להעמיד	
קלות את הלמ"ד הראשונה	
לט: וַיִּדְעָתָ ... וְהִשְׁבָּתָ: שתיהן מלרע	
מ וְשִׁמְרָתָ: מלרע	
הפטרה לקריאה ביום ט' באב, ירמיהו ח יג – ט כג:	
נוהגים לקרוא במנגינת איכה עד ט כא ופס' כב-כג במנגינת הפטרה רגילה. על הקורא לשנן היטב את המעבר בין המנגינות, בעיקר לאחר ברכת ההפטרה במנגינה רגילה ותחילת הקריאה במנגינת איכה. לשם כך ומפאת הקושי, מומלץ לחזור פעמים רבות על חציו הראשון של הפסוק הראשון	

⁵ כל זה בניגוד לדפוסים מסוימים בהם תנ"ך קורן. ואמנם לפי המ"ש הנר"ן דגושה

בהפטרָה אָסֶף אָסִיפֶס נָא־ה' במנגינת איכה כַּך שְׁמִיד אַחֲרֵי הַבְּרָכָה מִלִּים אֱלוֹ שְׁגוּרוֹת בְּפִי הַקּוֹרָא
בִּמְנִינֶתָם הַנְּכוֹנָה. אִפְשָׁר וְאִף רְצוֹי לַעֲשׂוֹת דְּבַר דּוֹמָה בַּמַּעֲבָר הַבָּא בֵּין הַמְּנִינּוֹת בִּפְס' כַּב כָּהן אֶמֶר
ה'

ח טז נִחְרַת: הַחִי"ת בְּשׁוּא נַח לֹא בַחטָף. וַיִּשְׁבֵּי בָה: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לִי"ד וְהִשִּׁין בְּשׁוּא נַע
ח יח מְבַלְיָגִיתִי: בַּמַּלְרַע, הַטַּעְמָה מִשְׁנִית בִּלְמ"ד (מַרְכָּא)
ח יט מְרַחֲקִים: הַמ"ם בַּפֶּתַח; יֵשׁ לַהֲיִזְהָר לֹא לִשְׁכַּל אוֹתִיּוֹת (מְרַחֲקִים⁶). הָה': יֵשׁ לַהֲעַמִּיד אֶת
קְרִיאַת הַה"א וְהַאֲל"ף אַחֲרֶיהָ נַח⁷
ח כ כָּלָה קִיץ: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לֹכ'ף
ח כא הַשְּׁבַרְתִּי: הַה"א בַּקֶּמֶץ קֶטֶן; הַבִּי"ת בַּקֶּמֶץ רַחֵב. שְׁמָה: בַּמַּלְרַע וּדְגֵשׁ חִזָּק בַּמ"ם.
הַחֲזָקָתִי: הַקּו"ף קִמּוּצָה וְהַתִּי"ו בְּשׁוּא נַח
ח כב הַצָּרִי: הַצַּדִּי בַחטָף קֶמֶץ וּדְגֵשׁ
ח כג חֲלָלִי: לַמ"ד רִאשׁוֹנָה בְּשׁוּא נַע וְלֹא בַחטָף
ט א וְאַעֲזָבָה: הָעֵמֶדָה קֶלָה בַּאֲל"ף לַמְנוּעַ הַבִּלְעַת הַעִי"ן הַסְּגוּלָה
ט ב וַיִּדְרָכּוּ הִי"ד בַּפֶּתַח לֹא בַחִירָק
ט ג יַעֲקֹב: הַעִי"ן בְּשׁוּא נַח
ט ד יִהְיֶה לָּו: ה"א קִמּוּצָה וְתִי"ו רַפּוּיָה
ט ז שְׁלֹם אֶת-רַעְהוּ: בַּמַּהפֶּךְ פֶּשֶׁטָא וְלֹא בַּפֶּשֶׁטָא מוֹנָח, אֶת- מוֹקֶפֶת. אָרְבּוּ: הַאֲל"ף בַּקֶּמֶץ קֶטֶן
ט ח לֹא-אֶפְקָד-בָּם: הַקּו"ף בַּקֶּמֶץ קֶטֶן
ט ט נִצָּתוּ: הַצַּדִּי בְּשׁוּא נַע בַּגִּלּוֹל הַדְּגֵשׁ, בַּעֲיָקָר צְרִיכִים לַהֲיִזְהָר הַקּוֹרָאִים תִּי"ו רַפּוּיָה כַּסֵּמ"ך, כֵּן
הַדְּבַר גַּם בַּהֲמִשָּׁךְ פֶּס' יֹא. מְבַלְי-אִישׁ: יֵשׁ לַהֲיִזְהָר לֹא לַהֲדַבִּיק אֶת הַתִּיבּוֹת. נִדְדוּ: דַּל"ת רִאשׁוֹנָה
בְּשׁוּא נַע וְלֹא בַחטָף
ט יא וַיִּגְדֶּה: בַּמַּלְרַע וּמִפִּיק בַּה"א. אֲבָדָה: הַאֲל"ף בַּקֶּמֶץ רַחֵב וְהַבִּי"ת בְּשׁוּא נַע
ט יב -עֲזַבְם: עִי"ן בַּקֶּמֶץ קֶטֶן. וְלֹא-הִלְכוּ בָה: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לַה"א הַרִאשׁוֹנָה וְהַלְמ"ד בְּשׁוּא נַע
ט טז הַתְּבוֹנָנוּ: הַטַּעְמָה מִשְׁנִית בַּבִּי"ת (מַרְכָּא). לְמִקְוִנּוֹת: הַמ"ם בְּשׁוּא נַח וְהַנּו"ן הַרִאשׁוֹנָה
בְּשׁוּא נַע
ט יז וְתִשְׁנֶה... וְתִרְדָּנָה: וַאֲ"ו הַחִיבּוּר בְּשׁוּא נַע
יח בְּשָׁנוּ: יֵשׁ מִתַּג בְּנו"ן בְּנוֹסֶף לַמַּהפֶּךְ בַּבִּי"ת, לַמְּרוֹת הַחוּלָם בַּבִּי"ת (תְּנוּעָה גְּדוּלָה), הַשִּׁי"ן אַחֲרֶיהָ
בְּשׁוּא נַח
ט כ כִּי-עָלָה מָוֶת: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לַעִי"ן יֵשׁ מִתַּג בִּלְמ"ד בְּנוֹסֶף לַמַּהפֶּךְ בַּעִי"ן
ט כג עָשָׂה חֶסֶד: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לַעִי"ן

קְרִיאַת הַתּוֹרָה לַמִּנְחָה בַּתַּעֲנִית צִיבּוּר:

לב יא לָמָּה: בַּמַּלְרַע וְלֹא דָגֵשׁ בַּמ"ם, עֵקֶב הַסְּמִיכוֹת לַאֲל"ף שֶׁל שֵׁם ה'
לב יב לָמָּה: בַּמַּלְעִיל⁸ וּמ"ם דְּגוּשָׁה. בְּהָרִים: הָעֵמֶדָה בַּבִּי"ת לַהֲבִלִיט אֶת הַסְּגוּלָה הַמּוֹרָה עַל יְדוּעַ.
וְלִכְלָתָם: לִפִּי תוֹכְנַת הַכֶּתֶר, הַדְּרָבָן (הַמַּתִּיגָה, כְּלוּמָר הַקְּדָמָא הַמְּשַׁמֶּשֶׁת כַּטַּעַם מִשְׁנָה) מַעַל
הַשּׁוֹרֶק⁹
לב יד וַיִּנָּחֶם: בַּמַּלְעִיל
לד ה בָּעֵנָן: הָעֵמֶדָה בַּבִּי"ת לַהֲבִלִיט אֶת צוּרַת הַמִּיּוּדַע. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': טַעַם טַפְחָא בַּתִּיבָה

⁶ שִׁיר הַשִּׁירִים ה' יג.

⁷ הִי' מִנְחַת שִׁי: הַאֲל"ף (שֶׁל הַשֵּׁם) נַחַה. וְלִכֵּן קוֹרָאִים כֹּאן הַדְּנִי

⁸ הַתִּלְשָׁא אֵינָה מוֹרָה עַל מְקוֹם הַהֲטַעְמָה! הוֹסַפָּה תִּלְשָׁא נּוֹסַפֶּת עַל הַלְמ"ד "לִיתֵר בַּטְחוּן".

⁹ עַפ"י תּוֹרָה קְדוּמָה, מַעַל הַכ"ף, כֵּךְ הוּא לִפִּי כָל הַתִּיגָאן

בְּנֵשִׁים וְהַבִּי"ת רפה¹⁰

לד ט וּלְחִטָּאתָנוּ: הַטִּי"ת קמוצה לשון יחיד לא בחולם
לד י כִּי-נֹרָא הוּא: תיבת נֹרָא במלרע, אין טעם נסוג אחור לנר"ן

הפטרה למנחה של תענית ציבור ישעיהו נה-נו:

נה ז וַיָּשָׁב: וא"ו החיבור בשווא נע ובמלרע, לשון עתיד

נה י וַנִּתֵּן זֶרַע: טעם נסוג אחור לנר"ן הראשונה

נה יג הַסֶּרְפֶּד הַדָּס: פ"ה ודל"ת בפתח

נו א וַעֲשׂוּ: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת העי"ן החטופה

נו ב יַעֲשֶׂה-זֹאת: געיה ביר"ד ודגש חזק בז"ן מדין דחיק. יַחֲזִיק בָּהּ: אין טעם נסוג אחור

נו ה טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת: טעם טפחא בתיבת טוֹב

מצורפת כאן קינה על חורבן יהדות אירופה מהרב שמעון שוואב ז"ל הגאב"ד

דקהל עדת ישורון ניו יורק

על החורבן האחרון

הַזִּכָּר מִזִּכְרֵי. דוֹר וְדוֹר וְקְדוּשָׁיו. מֵעַתָּה אֲשֶׁר אֵז בְּחִרְתָּנוּ:

יִזְכֹּר יִרְאֹן. שֶׁל דוֹר אַחֲרוֹן. אוֹיֵה מָה הָיָה לָנוּ.

שְׁטוּפֵי מְבוּל-דָּם. שֶׁמָּסְרוּ נַפְשוֹתָם. כָּל שְׁקוּעֵי עֲמָקֵי-הַכָּא:

יִפְקְדֵם אֱלֹהִים. בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וְעַד עַד זָכָרָם לְבָרָכָה:

שָׂאוּ אֱלֹהֵינוּ בְּפִים. אֶתְּהָ. אֵי שָׁמַיִם. הוּא עַל מִיטֵב שֶׁבִטִּי יִשְׂרָאֵל: עֲדוֹת וְקִהְלוֹת.

עָרִים וְגִלְלוֹת. חֲבוּרוֹת. מוֹסְדוֹת. כָּל מוֹעֲדֵי אֵל: מִי יִתֵּן פִּלְגֵי מַיִם. תִּרְדְּנָה

עֵינַיִם. אֵל אֲשֶׁדוֹת נְחָלֵי הַדְּמָעוֹת: עָלֵי אֲלָפֵי אֲלָפִים. גּוֹפִים נִשְׁרָפִים. בְּמוֹ-אֵשׁ

הַחֲרָבָן וְזוּעוֹת: וְעַל שָׂרֵי-הַתּוֹרָה. וּמַחֲזִיקֵי מִסּוּרָה. וְעַל פְּרָחֵי הַכְּהֻנָּה

הַצִּעִירִים: וְעַל חוֹבְשֵׁי מִדְּרָשׁוֹת. וּמוֹרִים וּמוֹרוֹת. תִּינוּקוֹת בֵּית רַבֵּן יִקְרִיִּם: עַל

בָּנוֹת בּוֹטְחוֹת. וְסָבִים וְסָבוֹת. וְעַל זֶרַעַם וְטַפָּם שֶׁיִּלְדוּ: גַּם. לְרִבּוֹת. רִבְבוֹת

נִאֲהָבִים בְּחַיִּים. בְּמוֹתָם לֹא נִפְרְדּוּ: אֶת דָּמָם דְּרוּשׁ. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ. שֶׁל

כָּל נִדְף לְעֵלִים הַטְּרוּפִים: כָּל נַפְשׁוֹת-מֵת. בִּימֵי שְׁכָר וְשִׂאת. שֶׁשָּׂה אֲלָפֵי

פְּעָמִים אֲלָפִים: שְׁלִישִׁיהָ לִכְעָרוּ בְּכָרָק זַעַם סוּעָר. מִכְרָמֵי הַחֲמֹד אֲהַבְתָּ: גּוֹאֵל

הַדָּם. נָא זָכַר צַעֲרָם. אֵל תִּמְחָה מִסִּפֵּר כְּתָבָתָּ: זָכוֹר הַנֶּאֱקוֹת. וְרַעַשׁ צַעֲקוֹת.

אֵז יוֹבְלוּ לְרֹצָח: יְאֹרֵי דְמֵיהֶם. וְדְמָעוֹת פְּנִיָּהֶם. לֹא תִשְׁכַּחֲנָה לְנֹצָח: כָּל חֵיל

וְגִיחָה. וְנָהִי צָרִיחָה. מִשְׁדּוּדֵי לַחֲקוֹת הַכְּלָבִים: זָכוֹר וְסִפֵּר. בְּנֶאֱדָה צְרוּר. עַד

עַתָּה נָקַם עֲלֵבּוֹן עֲלוּבִים: בְּמַחֲנוֹת הַפְּרָאִים. כָּאֵב וְגִנְעִים. וּפְחֵי נַפְשׁוֹת עֲגוּמוֹת:

חֲרָפוֹת וְצָחוֹק. כְּלָמוֹת וָרֶק. פִּצְעֵי הַפְּאֹת אֵימוֹת: וְרַעֲבוֹן. צָמָאוֹן. שְׁנָעוֹן.

עֲצָבוֹן. וְכִשְׁלוֹן נַחֲשָׁלִים בְּלִי-כַח: וְכָל נֶאֱקוֹת-חָלָל. מִכָּל יָחִיד אֲמָלָל. חֲלִילָה לָךְ

מִלְשַׁבַּח: וְתִימָרוֹת-עֶשֶׂן וְקִיטוֹר מִכְּבָשָׁן. תִּלִּי-תִלִּים עֲצָמוֹת וְגִידִים: וְחֲדָרֵי

¹⁰ להבדיל מאברהם אבינו בבראשית יב ח: וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה'. דהיינו, הקב"ה קרא בשם - ה' (מקיים את דברו: וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה' לְפָנָיִךְ פְּסוּק יט)

הָרַעַל. קוֹל שְׁאֵגוֹת מִקְהָל-הַנְּחֻנָּקִים תָּוֹךְ תָּאִי הָאֲדִים: וְסִרְחוֹן גּוֹפּוֹת. וְגוֹיֹת סְגוּפּוֹת. גָּלִל-דָּמָן אֲדָמַת נוֹאֲצִים: אֵיךְ הִפְכוּ מוֹרְפִיהֶם. לְבוּרִית חֲלִבֵיהֶם. וְעוֹר-אִישׁ לְקִשּׁוּטֵי הַנָּשִׁים: וְקָרִיצַת אֶצְבָּעוֹת. שֶׁל רָאשֵׁי-הַפְּרָעוֹת. לִימִין שְׁעָבוֹד-פָּרָךְ. צִלְמוֹת לְשִׁמְאוֹל: וְאֵיךְ יָרוּ יָרִיזוֹת עַל חוּפְרֵי הַבוֹרוֹת. בְּיִסּוּרֵי חֲבוּט-קֶבֶר הוֹרִידוֹם שְׂאוֹל: אֵיךְ עָנּוּ אֲחִיוֹתֵינוּ. וְסִרְסוּ בְנוֹתֵינוּ. כּוֹסוֹת-תְּרַעֲלָה מִיַּדִּי רוֹפְאִים אֲכֻזָּרִים: וּפְלִיטֵי הַשְּׂרִידִים בְּמַחֲלוֹת וּסְתָרִים. וְטִמְיוֹן יְלָדִים בְּכַתִּי שְׂמֹד-בְּמָרִים: שָׁה-תָּמִים לְעוֹלָה. דָּם בְּגִי הַגּוֹלָה. הוּא אֲרִיאֵל מִנְבֶּלֶת חֲסִידֶיךָ: צֶאן-קִדְשִׁים מִי יִמְנָה. אֲשֶׁר אֲשֶׁם לֹא תִכְבֶּה. בְּחוּנֶיךָ הָיוּ מְקִדְשֵׁי שְׂמֹד: בְּקוֹל שְׂמֵעַ יִשְׂרָאֵל מְסֵרוּ נֶפֶשׁ לֹאֵל. שֶׁהוּא יֵאֱסָפָם. וְעַד יוֹם אַחֲרוֹן: הַצִּדִּיקוּ דִּין. וְאַף אֲנִי מֵאֲמִין עָנּוּ. וְשָׁרוּ שִׁירַת בְּטָחוֹן: וּבִכָּן נִשְׁאַר עָם. כִּיתוֹם נִדְחָם. בְּלִי קִבְרִים לְהִשְׁתַּטַּח: וְלֹא מִצְבוֹת. אִיפֹה לִבְבוֹת. יִבְבוֹת לִבִּי רוֹתֵחַ: רַק נִסְפֵי-הַדָּם. אֲזַכְּרוֹתֶם. תּוֹסָסִים בְּלִי שׁוֹכָח: וְחָרִי אֶפְרַי עֲקֹדָתָם. תְּרוֹמוֹת דְּשָׁנִי מִזִּבְחִ: מִי יִמְלֵל. צַעַר יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר דָּעַתּוּ מִכָּאֵב נְטֻרָפָת: וְשִׂאֲרִית הַפֶּאֶר. כְּמַעַט מוֹעִיר. וְאֵיךְ קוֹמָתָה הַיּוֹם נִכְפַּפְתָּ: אֵל חַי מֵרַחֵם. עֲדַתְךָ נָחַם. אֲשֶׁר לָךְ מְאֹד נִכְסַפְתָּ: אוֹר-חֲדָשׁ תִּזְרִיחַ. קֶרְנִי-חֹד תִּצְמִיחַ. וְרוּחַ אֱלֹהִים מֵרַחֲפָת:

אַתָּה תְּקוּם תִּרְחֶם צִיּוֹן כִּי-עַתָּה לְחֻנָּה כִּי-בָא מוֹעֵד:

מצורף מכתב שצורף בשנים הקודמות.
בס"ד לסדר דברי שלום לאמר

למערכת שלום!

ברשותכם רצייתי לעורר את תשומת הלב לדיוקים במגילת איכה ובקינות.
במגילת איכה יש בפסוקים רבים הטעם 'קדמא' לפני מהפך. כידוע הטעמים 'קדמא'
ו'פּשטא' – אף ששונים בצורתם, הקדמא טעם מחבר, לעומת הפשטא שהוא מפסיק.
למשל פסוק ג' בתחילת המגילה: גִּלְתָּהּ (טעם קדמא מחבר) יְהוּדָה מֵעַנִי (טעם
פשטא מפסיק).

בולט במיוחד בסוף המגילה: הַשִּׁיבֵנוּ (קדמא מחבר) ה' אֱלֹהֶיךָ (פשטא מפסיק) וְנִשׁוּבָה. ולכן
אין לעצור במלה מוטעמת בקדמא כמו במלה מוטעמת בפשטא. ההבחנה ביניהם היא בזה
שהקדמא באה על האות המוטעמת בין מלעיל ובין מלרע (בדוגמאות שהבאנו בת' של גִּלְתָּהּ
ובב' של הַשִּׁיבֵנוּ), הפשטא באה תמיד על האות האחרונה במלה, ואם המלה מוטעמת מלעיל –
מופיע פשטא כפול: בסוף המלה וגם באות המוטעמת.

בפרק ג כ וְתִשׁוּחַ בחולם ולא וְתִשׁוּחַ. פסוק נט שִׁפְטָהּ הש' בקמץ חטוף (קטן) שהוא
תנועה קטנה והשוא אחריו בפ' נח.
ד ז וכו' ... צחו – שניהם מלרע. ד יד נעו מלרע!

עוד הערה בניקוד בקינות.

הקינה המסומנת ח' בסדר הקינות (השלישית שנאמרת ביום) מסתיימת במלים: איכה
תפארתי מראשתי השליכו, וכך פותחת הקינה הבאה של הקליר. בקינות מנוקדת

המלה כך: מִרְאשׁוֹתַי (המ' בצירי והר' בפתח) ומפורש 'מעל ראשי'. אין זה מסתבר, כי אין זה הפרוש הנכון של המלה. יותר נכון היה לנקד: מִרְאשׁוֹתַי (המ' בשוא) כמו שמצינו בפרשת ויצא (בראשית כח, יא ויח), ואז הפרוש יהיה ליד ראשי. אבל גם פרוש זה איננו נוח. אמנם מצאנו ניקוד מִרְאשׁוֹתַי (המ' בצירי) שאול (שמואל א כו יב), אבל שם מתפרש מהמקום שליד ראשו של שאול ובקינה אין שום אפשרות לפרש כן.

בספר ירמיה יג יח: אָמַר לַמֶּלֶךְ וְלַנְבִּיָּה הַשְׁפִּילוּ שָׁבוּ כִּי יֵרֶד מִרְאשׁוֹתֵיכֶם (המ' בפתח והר' בשוא) עֲטֹרַת תְּפָאֲרֶתְכֶם: אם נשוה ללשון הקינה תפארת מראשותי השליכו, נמצא שהקליר כיוון לפסוק הזה. תפארת מראשותי שניהם מכוונים לגדולה, ועל זה מקונן הקליר בשם עם ישראל שאת שניהם השליכו. ולכן לסיכום: מִרְאשׁוֹתַי המ' בפתח והר' בשוא. ע' ערוגת הבושם ח"ג עמ' 263 שפרושו השני משתמע כדברינו. יהי רצון שנזכה לראות בהרמת קרן ישראל בישועה קרובה.

תָּבֹא כָל-רֵעֶתְךָ לְפָנֶיךָ וְעוֹלָל לָמוּ כְּאִשֶּׁר עוֹלָלָתָ לִי עַל כָּל-פִּשְׁעֵי כִּי-רַבּוֹת אֲנִיחֵי וּלְבִי דָגִי:

יִשְׁבוּ לָאָרֶץ וְדָמוֹ זָקְנִי בַת-צִיּוֹן הָעֵלִי עִפָּר עַל-רֹאשִׁי חֲנָרוּ שָׁקִים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רֹאשֶׁן בְּתוֹלַת יְרוּשָׁלַם:

מִה-אֶעֱיִידָךְ מִה אֲדַמָּה-לָךְ תִּבְתַּל יְרוּשָׁלַם מִה אֲשׁוּה-לָךְ וְאֶנְחַמְךָ בְּתוֹלַת בַּת-צִיּוֹן כִּי-גָדוֹל כִּיָּם שִׁבְרָךְ מִי יִרְפָּא-לָךְ:

ס זָכַר-עֲנִי וּמְרוֹדִי לַעֲנָה וְרֹאשׁ: ס זָכֹר תִּזְכֹּר וְתִשְׁיַח וְתִשְׁוַח עָלַי נַפְשִׁי: ס זֹאת אֲשִׁיב אֶל-לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל: ס חֲסִדֵּי ה' כִּי לֹא-תִמְנֹנִי כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמָיו: ס חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוּנָתְךָ: ס חֲלָקֵי ה' אֲמַרְהָ נַפְשִׁי עַל-כֵּן אוֹחִיל לוֹ: ס טוֹב ה' לִקְוֹ לַנֶּפֶשׁ תִּדְרָשׁוּנוּ: ס טוֹב וְיִחִיל וְדוּמָם לַתְּשׁוּעָה ה': ס טוֹב לִגְבוֹר כִּי-יִשָּׂא עַל בְּנוֹעֲרָיו: ס יֵשֶׁב בְּדָר וְיִדָּם כִּי נָטַל עָלָיו: נַחֲפָשָׁה דִרְכֵּינוּ וְנַחֲקָרָה וְנִשְׁוִכָה עַד-ה': ס נִשָּׂא לְבַבְנוּ אֶל-כַּפְּיִם אֶל-אֵל בְּשָׁמַיִם:

קָרָאתִי שְׁמֶךָ ה' מִבּוֹר תַּחֲתִיּוֹת: ס קוֹלִי שָׁמַעְתָּ אֶל-תַּעֲלָם אֲזַנְךָ לְרוּחֹתַי לְשׁוֹעֲתִי: ס קִרְבָּתְךָ בְּיָוֶם אֶקְרָאָךְ אֲמַרְתָּ אֶל-תִּירָא: ס רַבָּת אֲדַגִּי רִיבִי נַפְשִׁי נֶאֱלָתָ חַיִּי: ס רֹאיתָה ה' עֲנִיתִי שִׁפְטָה מִשְׁפָּטִי:

ס תִּשְׁיֵב לָהֶם גְּמוּלָה ה' כַּמַּעֲשֶׂה יְדֵיהֶם: ס תִּתֵּן לָהֶם מִגִּנַּת-לֵב תִּאֲלָתֶךָ לָהֶם: ס תִּרְדָּף בָּאָרֶץ וְתִשְׁמִידֶם מִתַּחַת שָׁמַי ה': פ איֶכָה יוֹעַם זָהָב יִשְׁנֹא הַכֶּתֶם הַטוֹב תִּשְׁתַּפְּכֶנָה אֲבִי-קָדֵשׁ בְּרֹאשׁ כָּל-חוֹצוֹת: ס בְּנֵי צִיּוֹן הַיִּקְרִים הַמְּסֻלָּאִים בִּפְּזָה אֵיכָה נִחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי-חֹרֶשׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי יוֹצֵר: ס

ס שִׁישִׁי וְשִׁמְחִי בַת-אֲדוֹם יוֹשְׁבַתִי יוֹשְׁבַת בְּאֶרֶץ עֻזָּךְ גַּם-עָלֶיךָ תַּעֲבֹר-כּוֹס תִּשְׁכַּרְי וְתִתְעַרְי: ס תָּם-עוֹנֵךְ בַּת-צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְחַגְלוֹתְךָ פֶּקֶד עוֹנֵךְ בַּת-אֲדוֹם גָּלָה עַל-חַטֹּאתֶיךָ: פ

עַל-זֶה הִנֵּה דָוָה לִבְנוֹ עַל-אֵלֶּה חֲשָׁכוּ עֵינֵינוּ: עַל הַר-צִיּוֹן שִׁשְׁמָם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ-בּוֹ: פ אֲתָה ה' לְעוֹלָם תִּשָּׁב כַּסֵּאָךְ לְדוֹר וָדוֹר: לָמָּה לְנַצַּח

תִּשְׁכַּחֲנוּ תַעֲזֹבֵנוּ לְאַרְךָ יָמִים: תְּשִׁיבֵנוּ ה' אֱלֹהֵי וְנִשְׁוֹב וְנִשְׁוֹבָה חֲדָשׁ
יָמֵינוּ בְּקֶדֶם: